ANG Paghimakas

Pahayagan sang Partido Komunista sang Pilipinas ★ Isla sang Negros

Ginaubayan sang Marxismo-Leninismo-Maoismo

OKTUBRE 2024

EDITORYAL

Kawad-on sang duta kag gutom sa bulan sang mga pesante

ANG BULAN SANG PESANTE TUIGAN nga ginasaulog sa bugos nga kalibutan. Apang, para sa mga Pilipino nga mangunguma kag ilabi na sa mga Negrosanon, ini peke nga kahiwatan, tungod wala sang dapat saulogon sa ila mapait nga kahimtangan nga napun-an sang mapintas nga kamatuoran. Ila ginatalauma ang duta apang wala nila ini ginapanag-iyahan, ila ginaprodyuser ang pagkaon apang sila nagakagutom, kag sila nagapuyo sa 'sugar bowl' sang pungsod apang sila naga-antus sang kapait sang krisis sosyo-ekonomiko.

Sang nagliligad nga mga tinuig, ang sektor pang-agrikultura nga kuntani isa sa mga haligi sang ekonomiya wala-untat nga gina-atake sang neoliberal nga mga adyenda sang US kakunsabo ang ila lokal nga mga ido-ido. Lain-lain nga mga iskema kag mga programa ang madasig nga ginpatuman sa mga komunidad sang mangunguma kag mga tumandok nga ginapakete bilang palangabuhian, apang sa pagkamatuod gin-legalisa nga pagpang-agaw sang kadutaan sang mga dumuluong kag lokal nga mga negosyo. Ang mga operasyon sang minahan kag kwari, eko-turismo, pagpangkambyo sang gamit sang duta, pagtanum sang komersyal nga mga tanum, kag iban, patarasak nga ginpatuman sa kahalitan sang populasyon.

Imbes nga ayudahan ang mga mangunguma para sa ila kinahanglanon sa pagpanguma agud mapasanyog ang agrikultura, ang rehimen US-Marcos II nagpatigayon sang nasambit nga mga programa agud paboran ang ila kaugalingon nga

"Kawad-on..." sundan sa pahina 2

"Kawad-on..." halin sa pahina 1

bulsa. Ang pinakabag-o nga ehemplo amo ang pagpang-buldos sang mga kaumhan sa Southwest Negros agud hatagan dalan ang plantasyon sang *oil palm* sang mga Consunji, pagmina sa Sta. Catalina, Negros Oriental, mga *extractive operation* sa North Negros, kag ang pagtampalas sang mga ginpanubli nga mga kadutaan kag pagpang-angkon sang mga kagulangan para sa plantasyon sang mga komersyal nga mga kakahuyan sang Mosser Environment Corporation sa Central Negros.

Magluwas sini, ang pag-import sang reaksyunaryong gobyerno sang kalamay nakahalit sa mga gagmay nga mga plantador nga wala pa makatibawas halin sa epekto sang *El Niño* nga penomena. Ang epekto sang pagpasulod sang dumuluong nga kalamay nagpalala sa tuman na nga daan ka nubo nga sweldo sang mga mamumugon sa kampo sa mga asyenda, nga ginpagamay pa sang subong lang deklarasyon nga ₱64 nga latid sang kagutom. Mas santo nga tawgon ang Negros bilang '*sugar bowl*' sang imperyalismo, tungod ang lokal nga ginaprodyuser nga kalamay gina-eksport lamang agud magserbe sa kinahanglanon sang US nga kalamay. Sa pangkabugosan ining mga programa sa isla sang Negros pagdingot sa mga mangunguma sang ila palangabuhian.

Ang imperyalista kag pyudal nga pagpanghimulos gina-amligan sang pasismo. Ang uhaw sa dugo nga mga berdugo sang AFP, PNP, NTF-Elcac kag ila paramilitar nagapabilin nga ara sa idalom sang interes sang mga nagahari nga sahi. Bisan sa ila tanan nga wala sang basehan nga tinikal kag mga ilusyon, ang ila malaba nga listahan sang paglapak sang tawhanon nga kinamatarung indi bisan tubtob san-o mapakete bilang pagpaninguha para sa kalinong. Ang ila patarasak nga paghimo sang krimen, ilabi na gid sa isla sang Negros kon sa diin kalabanan nga ginatarget mga sibilyan, nagapakita lamang nga sila mga gutom sa gyera kag pang-atake nga mga ido buang sang mga nagahari nga sahi. Samtang ang kadutaan nagapabilin sa kamot sang mga agalon mayduta, ang gutom nga mga pesante indi gid makaagum sang kalinong.

Ang kasaysayan nagtudlo sa sahing pesante nga ang nagahari nga sahi indi gid magtiglawas ukon sabton ang ila mga interes kag demanda, kag magapatigayon pa gani sang pinaka-makangilidlis nga buhat agud mapabilin ang ila pagmonopolyo sa duta sa ila kamot. Bugtong ang ginapamunuan sang proletaryado nga rebolusyon, nga nagatuyo nga agawon ang kagamitan sa produksyon ang makapatigayon sang matuod nga reporma sa duta paagi sa dmokratikong rebolusyon sang banwa. Sa partikular, ang Communist Party of the Philippines (CPP) nga absoluto nga nagapamuno sa New People's Army (NPA) sa pagpatuman sang iya tatlo ka integral nga katungdanan sang armadong paghimakas, pagtukod sang baseng masa, kag agraryong rebolusyon. Ang rebolusyonaryo nga giya sang Partido sa pagpatuman sang reporma sa duta nagapaathag

"Kawad-on..." sundan sa pahina 3

OKTUBRE 2024

Ang Paghimakas

Nagapasalamat ang *Ang Paghimakas* sa mga kontribusyon agud mangin madinalag-on ang ini nga isyu. Sa pagpauswag sang aton *Ang Paghimakas*, ginapangabay sa tanan nga bumalasa nga padayon nga mag-amot sang mga balita, piktyur, istorya kag iban pa nga sinulat. Nagapangayo man kami sang inyo mga suhestyon kag komentaryo paano pa gid ini pauswagon.

angpaghimakas@protonmail.com

negrosrevportal.wordpress.com

AP Kaundan

#NPANegrosOffensives

FMO kag RCSP sang 79th IB, ginpalukpan sang RJPC-NPA

GINHARAS SANG ISA KA YUNIT sang Roselyn Jean Pelle Command-New People's Army (RJPC-NPA) ang mga tropa sang 79th IB nga nagpatigayon sang focused military operation kag Retooled Community Support Program (RCSP) sa Sityo Agtatahor 1, Brgy. Macasilao, Calatrava, Negros Occidental sadtong Oktobre 6 pasado alas-9:00 sang aga. Naggamit sang *selective rifle fire* ang mga Pulang hangaway batok sa mga soldado agud indi maulamid ang mga sibilyan.

Pilit nga gintinguhaan sang 79th IB nga tabonan ang ila mga kaswalidad paagi sa pagkordon sang erya agud indi mahibaloan sang publiko.

Ang nasambit nga militar kabahin sang daku nga pwersa nga naglunsar sang *military operation* kag *psywar* nga kampanya sa Brgy. Macasilao kag sa kaingod sini nga mga lugar.

Siling sang RJPC-NPA nga sa idalom sang ubay kag husto nga pagpamuno sang Communist Party of the Philippines, de-

"FMO..." sundan sa pahina 4

"Kawad-on..." halin sa pahina 2

sang kakinahanglanon nga tukoron ang kontra-pyudal nga linyang masa sa kaumhan agud maglunsar sang rebolusyon agraryo. Ginpakita sini ang kakinahanglanon sa pagpatuman sang minimum kag maksimum nga programa sang rebolusyonaryo nga reporma sa duta agud sabton ang mga kinahanglanon sang mangunguma. Kon wala sini, ang mga pesante magapadayon nga mangin biktima sang dalagko nga mga agalon mayduta kag kumprador burgesya.

Gani, malahalon para sa rebolusyonaryong pwersa sa isla sang Negros nga pukawon, organisahon kag pahulagon ang mga mangunguma kag mamumugon sa kampo sa ila milyones. Paagi sa paglunsar sang kontra-pyudal nga mga paghimakas, ang mga pesante makakilala sang ila kolektibo kag maragtason nga bahin sa demokratikong rebolusyon sang banwa bilang ila mayor nga pwersa, kag subong man magkuha sang armas agud magbuylog sa NPA. Ang ining kontra-pyudal nga mga kampanya dapat man maangot sa kontra-pasista nga mga paghimakas batuk sa nagasingki nga militarisasyon kag paglapak sang tawhanon nga kinamatarung, kag kontra-imperyalista nga mga panawagan batuk sa nagapadayon nga pagpasilabot sang US sa ekonomiya, pulitika, kultura, militar kag relasyon pangluwas sang Pilipinas.

Ang matuod nga pagsaulog sang bulan sang pesante indi sa hapaw kag reaksyonaryo nga deklarasyon kag pagpanamyaw, kundi sa madalum nga paghangup nga ang kahilwayan sang mga mangunguma nagasandig sa agraryong rebolusyon. Ang sosyo-ekonomiko nga krisis kag ang kapait nga gina-atubang sang mayoriya sang aton populasyon masolbar lamang paagi sa armadong rebolusyon. Sa pangkabug-osan, ang demokratikong rebolusyon sang banwa nga may sosyalista nga perspektiba amo ang makahilway sa mga pesante gikan sa siglo nga kalawigon sang pyudal kag mala-pyudal nga pagpanghimulos. AP

Bungkalan, ginlunsar sa kwatro distrito sang NegOcc

SA ISA KA ASYENDA SA ikaapat nga distrito sang Negros Occidental sadtong Hulyo, madinalag-on nga naglunsar ang mga mamumugon sa kampo sang bungkalan sa 10 ka ektarya nga napaidalum na sa Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP) nga duta sang asyenda. Ginpangtamnan nila sang saging kag mga kararuton ang duta para may isabat sa gutom nga gina-antus nila kag ila mga pamilya.

Ginreklamo sila sang amo kag arendador sa barangay, apang ginpaboran sila sang barangay sa ila kaso. Nagbayad sang *moral damages* ang agalon mayduta kag arendador sa mga mamumugon sa kampo kag padayon nga ila gintikad ang duta.

Magluwas sa isyu sa duta, nagsampa man sila sang kaso sa Department of Labor and Employment (DOLE) sa indi paghatag sang arendador sang nagakaigo nga sweldo kag benepisyo.

Gin-negosyar sila sang agalon kag arendador nga bayaran ang bili sang ila pananum kag ang wala nabayaran nga *daily wage*, apang wala nagpasugot ang mga obreros kag gin-giit nga protektahan ang ila mga tanum kag padayon nga bungkalon ang duta para may makuhaan sang ila pagkaon.

Sa pag-uyat sang papel sang Partido nga nakaugat sa masa napahulag ang mga mamumugon sa kampo agud militante kag madinalag-on nga ipakig-away ang ila interes kag kaayuhan. AP

"FMO..." halin sa pahina 3

terminado ini nga paslawon ang kada kampanya sang ensirkulo kag pagpang-ipit sang kaaway nga may opensiba nga diwa, determinado nga pangibabawan ang tanan nga mga kabudlayan bisan ano pa ini ka daku.

Mga intel asset sang militar, ginsilotan

Ginpapanaugan sang silot kamatayon sang RJPC-NPA si Danny Barsona, 54 anyos, isa ka lunod-patay nga kontra-rebolusyonaryo nga kriminal kag aset paniktik sang militar, sadtong Oktobre 16, alas-6:50 sang aga, sa Sityo Hoybesan, Brgy. Marcelo, Calatrava, Negros Occidental.

Malawig na nga may *standing order* si Barsona halin sa Demokratikong Gobyerno sang Pumuluyo apang ginhatagan pa siya sang panahon para magbag-o sa kaugalingon apang mas nagsupog pa ini. Responsable siya sa pagpa-reyd sa mga NPA sadtong 2019 nga nagresulta sa pagkapatay sa tatlo ka mga Pulang hangaway. Nahimo man siya nga tinawo sa isa ka *warlord* kag nakigbahin sa *gun-for-hire* nga mga aktibidad samtang ginagamit siya bilang intel aset sang militar.

Dugang sini, sadtong dekada 80, aktibo si Barsona sa iya kontra-rebolusyonaryo nga mga hinimuan bilang lider sang isa ka panatiko nga grupo. Nangin myembro man siya sang Revolutionary Proletarian Army (RPA) sadtong 1992 kag imbolbado sang mga krimen batok sa pumuluyo.

Samtang, ginsilotan sang mga katapo sang Leonardo Panaligan Command-New People's Army (LPC-NPA) ang isa ka intel aset sang 62nd IB nga si Jonil Sevilla, 26 anyos, sa Sityo Kambairan, Brgy. Trinidad, Guihulngan City, Negros Oriental sadtong Agosto 30, alas 6:00 sang gab-i.

Suno sa LPC-NPA, si Sevilla ang responsable sa pagpang-reyd sa mga Pulang hangaway sadtong Agosto 2, sa Sityo Gusa, Brgy. Budlasan, Canlaon City, Negros Oriental. Kabahin man siya sa pagpang-reyd sa isa ka yunit sang NPA sa Sityo Amomoyong, Brgy. Trinidad, Guihulngan City sadtong 2023 nga nagresulta sa kamatayon sang apat ka mga kaupod.

Narekober kay Sevilla ang isa ka *cellphone* nga may mga numero sang militar para sa iya regular nga paghatag sang impormasyon. AP

Nagabaskog nga paghimakas batok sa oil palm

SUMUGOD PA DEKADA 70 SA PANAHON sa paghari sang diktaduryang Marcos Sr ang pagluntad sang industriya sang *palm oil* sa pungsod. Sa subong naglab-ot na sa 63,933 ka ektarya ang ginatamnan sang *oil palm* sa Pilipinas, ilabi na sa Mindanao, Palawan kag Bohol. Naglapad pa ini tungod sa higante nga ganansya nga mahugakom sang mga agalon mayduta-dalagku komprador burgesya (AMD-DKB) tungod esensyal nga ginagamit ini sang industriya sang pagkaon, pagwapa kag *biofuels* sa mga imperyalistang pungsod.

Ginapabula sang reaksyunaryong gobyerno nga ang industriya sang *palm oil* magatuga sang pang-ekonomiya nga kauswagan sa mga mangunguma kag mga tumandok nga nagapuyo sa mga kabukiran. Apang imbes nga kauswagan, tuman nga delubyo ang nag-igo sa mga pumuluyo sa mga kabukiran. Mapintas nga ginpang-agaw ang ginatalauma nga kadutaan sang mga mangunguma kag mga tumandok para tamnan sang malagpad nga plantasyon sang *oil palm* kag iban pa nga agro-industriyal nga plantasyon.

Sa banwa sang Candoni, sang nagligad pa nga tuig nagsugod ang plantasyon sang *oil palm*. Sumugod sang gin-anunsyo sang lokal nga gobyerno sang Candoni nga pagatamnan sang *oil palm* ang 6,652 ka ektarya nga kadutaan sa mga barangay sang Gatuslao, Agboy kag Payawan paagi sa *joint venture* sang Hacienda Asia Plantation Inc (HAPI) nga ginatiglawas ni Alfred Joseph Araneta kag Sirawai Plywood and Development Corporation sang pamilya Consunji nalikupan sang kadulom ang kabuhi sang sobra 1,000 ka mga mangunguma kag mga tumandok nga Magahat kag Bukidnon nga nagapuyo kag nagapangbuhi diri. Ining pagpang-agaw sang kadutaan kag hana nga pagpalayas sa mga lehitimo nga mga mangunguma nga 60-70 ka tuig na nga nagapuyo diri padihot mismo sang reaksyonaryong estado paagi sa pag-isyu sang Department of Environment and Natural Resources (DENR) sang Integrated Forest Management Agreement (IFMA) sa HAPI. Nagahatag ini sang kinamatarung sa HAPI kag Consunji nga 25 ka tuig pagatamnan sang *oil palm* ang lugar.

Sa bulig sang mga progresibo nga mga institusyon, organisasyon kag mga tigpangapin sa kapalibutan gin-organisa sang mga mangunguma ang ila kaugalingon sa GABASFA (Gatuslao Agro-Forestry, Banana and Sugarcane Farmers Association) para ululupod nga pangapinan ang ila kinamatarung sa duta. Gin-edukar ang ila kaugalingon sa halit nga igatuga sang sini nga proyekto kag ang kakinahanglanon nga hugpungon ang ila kusog para mangin gamhanan nga hinganiban agud mapunggan ang nagahana nga paghalit sang ila pangabuhian kag puluy-an. Sa subong ginpangkalbo na ang kabukiran para tamnan sang oil palm, may yara na inisyal nga 13 ka mga ulumhan sang mangunguma ang nahalitan nga nagalab-ot sa 63 ka ektarya.

Ang alkalde sang banwa nga si Mayor Ray Ruiz bisan pa sa ginhiwat nga dayalogo sang mga katapo sang GABASFA sadtong Hulyo 26, gintalikdan ang iya pangako sa mga apektado nga mangunguma. Bilang burukrata kapitalista gingamit lamang sini ang reaksyunaryong gobyerno agud mapamanggad ang kaugalingon sa mga pasaborno nga ginahatag sang mga DKB para punggan ang pagpamatuk sang pumuluyo sa mga makahalalit nga mga proyekto.

Suno sa panaysayon sang isa ka tumandok nga tribu Bukidnon nga si Ritchell (indi matuod nga ngalan), isa sa nagapangabuhi sa 4,000 ka ektarya nga dutang palanublion, nawad-an na sila subong sang pangabuhian tungod ginpalayas sila sa ila nga duta sa rason nga wala sila sang papel bilang pamatuod nga miyembro sang Indigenous People (IP) kag kinahanglan pa nga magpa-*confirm* nga IP agud maprotektahan. Sang Marso 2023, ginpangakuan sila ni Ritchell sang trabaho sang kumpaniya apang pagkatapos sang isa lang ka bulan ginkakas man. Suno pa gid sa iya, "ang alkalde sang banwa kakunsabo sang kumpaniya kay imbes nga tumanon ang iya pangako nga protektahan kami gintawag pa ang plantasyon nga 'bugay' para sa banwa kag makahatag sang trabaho sa pumuluyo. Indi man matuod ang siling sang HAPI nga indi produktibo

"Nagabaskog..." sundan sa pahina 6

"Nagabaskog..." halin sa pahina 5

ini nga kadutaan tungod may lain-lain diri nga pananum nga humay, pinya kag iban pa."

Suno naman sa katapo sang GABASFA sa isa ka interbyu sang alternatibo nga medya, may mga ginpang-*bulldoze* na nga duta kag mga kampo sang tubo, apang wala sang natabo nga *settlement* sa tunga sang kumpaniya kag tag-iya sang ulumhan. Ginpalibutan sila sang mga 20 ka armado nga pribado nga *goons* sang HAPI samtang nagatalauma sang duta. Luyag pa nila tani nga ma-kultibar ang nabilin nga tubo nga ila nga tanum pero indi na nila ini maasikaso kay kon magsulod sa duta kasuhan sila sang *trespassing*. Panghakroy ni Tatay Jeffrey (indi matuod nga ngalan), isa sa mga biktima, "ano na lang ang matabo sa amon palaabuton kay ang ining uma amo ang ginakuhaan namon sang amon matag-adlaw nga kinahanglanon kag para sa kinahanglanon sang amon mga anak nga naga-eskwela."

Suno sa pumuluyo, ginbutangan sang gwardiya kag goons nga isa ka platun sang 47th kag 15th IB ang amo nga plantasyon para maproteksyunan ang plantasyon. Ginpangsaka-saka sang militar ang balay sang mga lideres sang asosasyon sang mangunguma kag ginapamahog.

Kon mahitabo nga indi mapunggan ang ining proyekto indi lang ang mga pumuluyo diri ang mahalitan kundi ang bug-os nga pumuluyo sang Candoni kag kaiping nga mga banwa. Gani, naglunsar sang rehiyunal nga kampanya batuk sa pagpang-agaw sang kadutaan nga ginahimo sang estado ang mga demokratikong sektor upod sa tigpangapin sa kapalibutan nga "Amon ang Tablas, Oil Palm Plantation sang Consunji kag HAPI Layas!"

Suno sa ginhiwat nga pagpangusisa sang sini nga grupo sobra sa 1,000 ka mangunguma kag tumandok ang madulaan sang kadutaan kag palangabuhian tungod sa pagkambyo sang dutang agrikultural pakadto sa plantasyon sang *oil palm*. Magatuga ini sang tuman nga gutom kag kaimolon sa mga apektado nga mangunguma tungod maganubo ang lokal nga produksyon sang pagkaon kag magasalig na sa *imported* ilabi na ang bugas nga tuman ka mahal. Mas magalala pa gid ang krisis pang-ekonomiya nga gina-atubang sang Candoni nga ginakabig nga isa sa pinakaimol sa probinsya.

Magawasak man ini sang kapalibutan tungod kalbuhon sini ang malapad nga erya sang kagulangan kag kabukiran. Pangutdon ang mga dumaan nga kakahuyan pareho sang lawaan, kobe kag kamagong. Duha man ka *watershed* ang may katalagman nga ma-kontamina sang mga pestisidyo nga gamiton sa pagsagod sang *oil palm* nga maga-apekto sa bug-os nga suplay sang tubig sang Candoni. Magawasak man ini sang *biodiversity* kag *ecosystem* nga nagabalanse sang kapalibutan sa probinsya. Magataas ang bulnerabilidad sang mga kalamidad pareho sang mga pagbaha, pagkatiphag sang duta kag pagkadula sang mga gagmay nga sapa nga nagahatag sang irigasyon sa mga pananum sang mangunguma.

Daw bukid sang Kanlaon katakIaron ang paghimakas nga pagapatigayunon sang mga mangunguma kag tumandok kaupod ang mga progresibo kag demokratikong sektor sa Negros agud pangapinan ang kinamatarung sa duta kag kapalibutan sa sini nga lugar. Paagi sa ulupod nga paghimakas sang malapad nga pumuluyo indi imposible ang pagpalayas sining mga tirano nga AMD-DKB kag pasista nga AFP. Ang pagpugong kag pagpalayas sang Rain Thrust Corporation paagi sa paghimakas masa sa banwa sang Himamaylan sang tuig 2010 nga kuntani tamnan sang *oil palm* ang pamatuod sini.

Ang pagpadaug sang bagong demokratikong rebolusyon sang banwa ang magasabat sang problema sa duta sang mga mangunguma. Amo ini ang bugtong nga talunsay nga magabugto kag magapukan sang gahum sang mga lokal nga nagahari nga sahi kasosyo ang dumuluong monopolyong korporasyon sa mga kaumhan kag kabukiran. Ang pagpatuman sang programa sang rebolusyonaryong reporma sa duta amo ang solusyon agud mawasak ang monopolyo sa duta sang AMD-DKB kag mapanagtag ang duta sa gindingutan nga malapad nga kubay sang mangunguma. AP

Pagkasup-ay sa gutom sa idalom sang rehimen Marcos Jr

PAGKAON ANG ISA SA NAGAPANGUNA nga kinahanglanon sang tawo para mabuhi, apang daw indi na ini masarangan nga baklon sang pumuluyo. Makahalangawa ang nagahagunos nga pagsaka sang mga balaklon sa pihak sang wala pagsaka sang sweldo. Suno sa mga ekonomista, nag-amat-amat sa pagnubo padulong 4.6% nga gasto sa pagkonsumo sadtong ikaduha nga kwarto sang 2024, halin sa 5.5% sang nagligad nga tuig kag ginalantaw nga kabangdanan sini amo ang pagtaas sang implasyon sa nagligad nga siyam ka bulan.

Subong nga bulan, magadagsa naman ang mga protesta kag panawagan sang demokratiko kag patriyotiko nga pwersa sa mga kadalanan kag talatapan sang mga ahensya sang gubyerno. Kadungan sa pagsaulog sang United Nations sang World Food Month, pagadumdumon man sang sahing pesante ang Bulan sang Kawad-on sang Pagkaon sa idalom sang masobra duha ka tuig na ni Ferdinand Marcos Jr bilang presidente sang pungsod. Gawi na sang mga Pilipino nga magtinguha sa kutob sa malab-ot sang ikasarang nga buhion ang pamilya. Apang sobra na ang pasakit kag paantus nga gintuga sang ka-inutil sang rehimen Marcos. Wala pa nakatibawas sa kahalitan sang *El Niño*, nag-igo na ang asud-asod nga bagyo nga ginpabaskog sang habagat kag ginakahangaw-an pa nga liwat maglupok ang bulkan Kanlaon. Ang binilyon ka piso nga pondo sang gubyerno ang ginabubo lang sang gastador nga presidente sa mga handaan, paliwa-liwa sa iban nga pungsod kag konsyerto samtang nagakagutom ang mayorya sa pumuluyong Pilipino.

Partikular sa Negros, permanente na nga gina-aguman sang pumuluyo ilabi na ang mga mamumugon sa kampo ang malawigon kag pagpabalik-balik nga siklo sang *tiempo muerto* ukon panahon sang tigkiriwi. Nagapabilin nga bulag kag bungol ang mga ahensya sang gubyerno sa paghimo sang sustenable nga tikang para masolbar ang madugay na nga ginareklamo sang mga mamumugon kag mangunguma.

Mapang-insulto ang sabat sang bat-ulan nga rehimen Marcos Jr sa pasulit-sulit kag nagalanog nga demokratiko nga mga panawagan sang pumuluyo para sa duta, palangabuhian, serbisyo pangkatilingban, hustisya sosyal kag madamo pa nga mga reklamo. Ginapadayaw ni Marcos nga indi na "pigado sa pagkaon" ang isa ka 5-ka tawo nga pamilya nga nagagasto sang ₱9,581 kada bulan matapos sini gintalana ang tuman kanubo nga basehan sa gutom nga ₱64 sa isa ka tawo para sa isa ka adlaw nga kaon kag ₱91 para sa talaksan sang kapigaduhon. Lutaw nga gintalana sang National Economic and Development Authority (NEDA) kag Philippine Statistics Authority (PSA) ang indi santo nga kantidad sang gasto sa konsumo sang pumuluyong Pilipino base sa ginpabarat nga presyo sang mabakal nga pagkaon nga ginhatag sang Department of Trade and Industry (DTI). Tuyo sang rehimen nga panubuon ang basehan sang gutom kag kapigaduhon nga gin-agum sang pumuluyo agud hatagan diretso ang ginpatuman nga limos nga dugang sweldo nga ₱35/adlaw sadtong 2023 kag ₱40/adlaw subong nga 2024.

Nabutang na sa ital-ital ang kabuhi kag palangabuhian sang pumuluyong Pilipino sa padayon nga paghalad ni Marcos Jr sang manggad sang

"Pagkasup-ay..." sundan sa pahina 8

Mag-asawa nga mangunguma, ginpatay sang 94th IB

BRUTAL NGA GINPATAY SANG 94TH IB ang mag-asawa nga sila Marvin Incancion, 37 anyos, kag Jolina Martinez, 27 anyos, sadtong Agosto 22, sa Sityo Pisok, Barangay Buenavista, Himamaylan City, Negros Occidental.

Sandig sa report nga nakuha sang Mount Cansermon Command-New People's Army (MCC-NPA), wala sang engkwentro nga natabo kag wala sang yunit sang NPA sa lugar. Gindakop ang mag-asawa kag pagkatapos, ginpatay. Nakaagum sila sang mga igo sa ulo nga nagresulta nga indi

"Mag-asawa..." sundan sa pahina 9

"Pagkasup-ay..." halin sa pahina 7

pungsod sa altar sang mga dumuluong. Sa sulod sang tatlo ka tuig, ang Pilipinas ang numero uno nga naga-*import* sang bugas sa bug-os nga kalibutan bisan pa agrikultural ini nga pungsod. Ang masakit pa, padayon nga nagatimbuok ang presyo sang bugas sa merkado. Tungod sini, dako nga palamangkutanon sa isa ka agrikultural nga pungsod nga ginakulang ukon wala sang makaon ang iya pumuluyo sa pihak sang bugana nga manggad sa matambok sini nga duta.

Nagbinulos-bulos man ang mga rehimen sang mga burukrata kapitalista sa poder, wala sang bisan isa nga nakahatag sang pangmalawigon nga solusyon sa ugat sang problema sa gutom kag kapigaduhon nga gina-antus sang pumuluyong Pilipino. Padayon nga nagasingki ang krisis sa ekonomiya kag pulitika nga nagahublas sa kagaruk sang nagahari nga sistema, nga labi pa nagalubong sa pumuluyong pigos kag ginahimuslan sa makaluluoy nga kahimtangan.

Dugang nga nagpalala ang pagbukas sang pungsod sa lokal kag dumuluong nga pagpamuhunan. Ginpangkomberter kag ginpaidalom sa reklasipikasyon ang mga kadutaan sa pungsod. Ginpatindog ang mga imprastraktura komersyal sa kasyudaran—*hotel*, *mall*, subdibisyon; *dredging* kag reklamasyon sa mga baybayon. Sa mga kaumhan, nagaluntad ang mga minahan, plantasyon sang *oil palm*, ekoturismo kag mga *solar farm* sa mga dutang ulumhan, *protected area* kag dutang tumandok. Gintibong ang maki-dumuluong nga mga programa kag polisiya bisan nga ang kabaylo sini ang kabuhi kag palangabuhian sang iya nga pumuluyo. Ginabutang sa bibi sang kamatayon ang agrikultural nga produktibidad sang pungsod paagi sa pagtanyag sang dunang manggad.

Madugay na nga ginasakyan sang mga ahensya sang gubyerno ang kapigaduhon nga gina-agum sang pumuluyo. Isa naman ka pangmadali-an nga solusyon ang kasan-o lang ginlunsar sang Department of Social Welfare and Development (DSWD) nga Walang Gutom: Food Stamp Program. Diri magapanagtag sang ₱3,000 nga bulanan nga suporta sa 31 ka local government units (LGUs) sa Negros Occidental tubtob sa 2027. Pangtabon lamang ang programa sa pagtukob sang mga buaya nga yara nagahulat sa mga upisina. Sinsilyo na lang ang maga-abot sa mga biktima. Bisan pa gani ang bag-o tukod nga Negros Island Region ang natumod bilang ika-tatlo nga pinaka-imol nga rehiyon sa pungsod nga may 22.6% nga insidente sang kapigaduhon kag dulunan sang kaimolon nga ₱14, 185. Balantayan naman kon pila ka binilyon ka piso ang itigana para lang sa korapsyon sang mga yara sa pulitika.

Samtang wala sang solusyon sa nagaluntad nga krisis sa gutom kag kapigaduhon, padayon nga magapangita sang masandigan ang pumuluyo para mahatagan hustisya ang pigos kag makaluluoy nila nga sitwasyon. Sa ti-on sang ipit-ipit, handa sila nga maghugpong para pukanon ang mga korap, mahimuslanon kag mapiguson nga mga burukrata-kapitalista. Sa paglala sang krisis sa katilingban, ang pumuluyo ang pagaisahon sang ila handum nga kahilwayan, demokrasya kag hustisya. AP

"Mag-asawa..." halin sa pahina 8

na makilal-an ang nawong ni Martinez bangud sa pagpangtiro sang militar sa ila. Mga anay myembro sang NPA ang mag-asawa nga nagdesisyon nga magpahuway sang nagligad nga tuig kag nagpuyo sa Sityo Pisok agud magpanguma. Pila ka beses na nga nangin biktima sila sang pagpangharas sang mga tropa sang 94th IB sa rason nga indi sila magpasugot nga mag-surender kag magpaidalom sa E-CLIP.

Subongman, iligal nga gindakop sang mga katapo sang pulis kag 62nd IB si Robert Estrelloso, 27 anyos, isa ka habal-habal drayber, sa Purok 3, Brgy. Cabacungan, La Castellana, Negros Occidental sadtong Septyembre 25. Nagasakay siya sa iya motor pauli sang ginpapundo sang nasambit nga militar. Ginpilit siya nga patug-anon kon diin ang iya sakay nga NPA kag nagsabat siya nga nagapamasahero lang siya kag wala siya ka kilala. Ginkastigo siya kag gindala sa *police station* sang La Castellana.

Ginkadtuan dayon si Estrelloso sang iya ginikanan sa *police station* pero wala nila siya makita tubtob alas 7:00 na sang gab-i, kay suno sa pulis gina-imbestigahan pa siya. Pagkasunod adlaw, ginbalik siya sang iya ginikanan sa *police station* kag nakita nila nga nagahubag na ang iya nawong kag mata kag may lagob siya sa liog tuga sang pagkuga.

Ginkasuhan siya sang *illegal posession of firearms* kay ginplanteran siya sang isa ka .45 *caliber pistol*. Nakaguwa siya sang Oktubre 8 pagkatapos makapyansa sang P29,000.

Samtang, ginapasingki sang kombinado nga mga tropa sang 15th IB, 47th IB upod ang 94th IB kag Scout Rangers ang mga *focused military operation* sa mga banwa kag syudad nga bahin sang Southwest Negros halin sadtong Hulyo 23. Sa Candoni, kon diin nahamtang ang proyekto sang *oil palm* nga plantasyon, yara ang presensya sang mga tropa militar sa mga barangay sang Gatuslao, Payauan, kag Agboy. Makita man ang nasambit nga mga militar sa Brgy. Damutan, Hinobaan; sa mga barangay sang Pinggot, Canlamay kag Balicutoc, sakop sang Ilog; mga barangay sang Magballo, Tapi, Tabugon, Tampalon kag Bantayan, sa syudad sang Kabankalan; mga barangay sang Camindangan kag Manlucahoc, sakop sang Sipalay City kag mga barangay sang Caliling, Inayawan kag Camalanda-an, Cauayan.

Kabahin sa mga kalapasan sang nasambit nga militar amo ang pag-*food blockade*, pag-tseykpoynt adlaw-gab-i, pag-*curfew* kag pagpang-rekisa sa mga bag sang pumuluyo.

Subongman, nagapadayon ang operasyon militar sang mga katapo sang 62nd IB sa Central Negros. Halin pa sang Agosto 17, nagatiner ang mga soldado sa eskwelahan sa Sityo Agbagakay, Brgy. Binobohan, Guihulngan City, Negros Oriental kag nagatiner sa isa pa ka sityo sa amo man nga baryo. Ginpangsulahog nila ang mga kalatian kag nagapamalay-balay. Sa Moises Padilla, Negros Occidental, nagpang-sensus ang nasambit nga tropa sa mga kabalayan sa mga sityo sang Brgy. Quintin Remo.

Nag-operasyon man ang mga pwersa sang Special Action Force sang Philippine National Police (SAF-PNP) sadtong Oktobre 6 sa Sityo Tilangkoy, Barangay Bi-ao, Binalbagan, Negros Occidental. Pagkasunod nga adlaw, Oktobre 7, may apat ka nakasibilyan sang nasambit nga tropa nga nagasakay sa motor nga naka-*bonnet* kag nagpakadto sa Barangay Camang-camang, Isabela, Negros Occidental.

Sa Calatrava, Negros Occidental, nakapakat ang mga tropa sang 79th IB sa mga barangay sang Macasilao, Hilub-ang, Hinab-ongan, Lagaan, Minautok, Cambayobo, Marcelo, Minapasok, Malatas kag Pantao halin Oktobre 1 tubtob subong.

Pagpangharas sang mga progresibo nga organisasyon, nagasingki

Sa kapaslawan sang reaksyonaryo nga estado nga wasakon ang rebolusyonaryo nga kahublagan, ginpaidalom sini sa terorismo ang mga lideres sang mga progresibo nga organisasyon nga lehitimo nga nagabulig sa malapad nga pumuluyo agud iduso ang ila mga kinamatarung sa kabuhi kag palangabuhian.

Iligal nga gin-aresto sang PNP kag 79th IB si Jose Puancing, 64 anyos, isa ka lider mangunguma, sa Brgy. Jonob-jonob, Escalante City, Negros Occidental sadtong Oktobre 7 sang hapon. Vice-Chairman si Puancing sang Panaghiusa sang mga Obrero sa Brgy. Jonob-jonob (POBJ), isa ka lokal nga tsapter sang National Federation of Sugar Workers (NFSW). Ginpato-patoan siya sang kaso nga *illegal possession of firearms and explosives* gamit ang warrant of arrest nga gin-isyu ni Judge Cecilyn Burgos-villavert sadto pa 2019.

Ini man nga depektoso nga mga *search warrant* ang gingamit sang PNP kag 79th IB sa *crackdown* batok sa mga aktibista sa isla sang Negros

"Mag-asawa..." sundan sa pahina 10

Martial Law, indi 'golden era'

BALISKAD ANG PROPAGANDA NGA GINPALAPNAG ni Marcos Jr nga '*golden era*' ang Martial Law, siling sang Leonardo Panaligan Command-New People's Army (LPC-NPA). Suno sa LPC-NPA, "ang Martial Law amo ang pinakadulom nga panahon sa kasaysayan sang Pilipinas, ilabi na sa isla sang Negros nga nakabatyag sang grabe nga pagpamigos kag pagpanghimulos."

"Subong, sa administrasyon ni Marcos Jr, amo man gihapon ang makaluluoy nga sitwasyon sang mga masang Negrosanon," dugang pa sang pahayag.

Masobra lima ka dekada na ang nagligad halin sang pagdeklara sang Martial Law ni Marcos Sr sang Septyembre 21, 1972.

Samtang, sa sur nga bahin sang Negros, ang pagkomemorar sang Martial Law, amo man ang pagkomemorar sang pagmasaker sang mga katapo sang 47th IB sa lima ka mga *hors de combat* nga mga Pulang hangaway kag isa ka sibilyan sa Kabankalan City, Negros Occidental sang Septyembre 21, 2023.

Suno sa Armando Sumayang Jr Command-New People's Army (ASJC-NPA), "daw bukid ang kadamuon sang mga ginpatay sang mag-amay [nga Marcos] agud mapabilin sa poder kag makahugakom sang dunang manggad sa aton nga pungsod. Sunud-sunoran sa interes sang ila amo nga US, ginguyod nila ang Pilipinas sa labi nga pagkalubong sa kadulom."

Subongman, gindumdom sang bilog nga rebolusyonaryo nga kahublagan ang inhustisya sang mga napatay sa masaker sa Escalante City, Negros Occidental sadtong Septyembre 20, 1985.

"Mag-asawa..." halin sa pahina 9

sadtong Oktobre 31 kag Nobyembre 1, 2019. Ginbasura na sang korte ang mga kaso sang ginpang-aresto sining panahon kag ang iban bag-o lang nakagawa sa prisohan.

Sa Bacolod City, iligal nga gindakop sang mga pulis ang anum ka mga lideres sang mga grupo sang transportasyon nga nagpatigayon sang hublag protesta sadtong Septyembre 18. Luyag nila nga makatambong sa ginpatigayon nga Transport Summit sa isa ka *hotel* kag makighinun-anon kay Land Transportation Franchising and Regulatory Board (LTFRB) Chairman Teofilo Guadiz kaangot sa ila ginaduso nga suspensyon sang *jeepney phaseout* kag pagpabalik sang lima ka tuig nga pagka-balido sang prangkisa.

Ang mga ginpang-aresto sanday Lilian Sembrano, presidente sang KNETCO Piston; Eric Bindoy, Secretary General sang UNDOC Piston; Rudy Catedral, Presidente sang Bacod Manibela; Melchor Omagayon, myembro sang Bacod Manibela; Rodolfo Gardose, presidente sang UNDOC Piston, kag Shalemar Saliot sang UNDOC Piston. Nakagwa sila matapos nga nakapyansa.

Samtang, ginkadtuan sang mga katapo sang 47th IB kag 15th IB sang nagligad nga bulan ang mga balay sang pila ka mga lideres sang asosasyon sang mga mangunguma nga nagapamatuk sa plantasyon sang *oil palm* sa Candoni. Ginpasibangdan ang mga lideres nga nagasuporta sa NPA. Gin-*redtag* man sang nasambit nga militar ang nagabulig sa ila nga *non-government organization* nga Paghidaet sa Kauswagan Development Group (PDG) Inc. lakip ang ila abogado. Sige-sige man nga nagapalibot ang mga *goons* sang DMCI sang pamilya Consunji sa mga erya sa palibot sang ginaluntaran sang plantasyon. Ginpalibutan man ang mga mangunguma sang mga *goons* samtang sila nagtalauma sang ila kaumhan nga nagtuga sang kahadlok sa mga residente.

Samtang, ginpaidalom sa sarbeylans kag pagpang-*redtag* sang mga reaksyonaryong pwersa sang estado sanday KADAMAY Negros Secretary General Berlita Ante kag Board Member Nori Saldavie sadtong Agosto 11. Ginpalapitan sang mga nagpakilala nga mga tawo sang PNP Region 6 ang mga myembro sang KADAMAY Negros kag nagpalapta sang istorya nga nagapang-rekrut sila Saldavie kag Ante para sa NPA. May natalupangdan man si Saldavie nga mga tawo nga naka-motor nga nagapundo lapit sa iya balay.

Kasubongman, ginpangita sang mga pwersa sang estado si Noli Rosales, organisador sang mga mamumugon sang Kilusang Mayo Uno (KMU) sadtong Agosto 13 sa mga erya nga gintigayonan sang mga istrayk. Antes pa sini, tatlo ka beses nga ginkadtoan si Rosales sa iya balay sang nagpakilala nga intel aset nga taga-Talisay City kag ginkombinsi nga mag-untat sa iya obra bilang organisador sang mga mamumugon. Ginpasibangdan man siya nga may angot sa Communist Party of the Philippines (CPP) kag NPA.

Gen. Año, sabotahidor sang kalinong - NDF Negros

GINTAWAG SANG NATIONAL DEMOCRATIC FRONT (NDF)-Negros nga sabotahidor si National Security Council Adviser Gen. Eduardo Año sa iya pagpamalabag sa hinun-anon pangkalinong sa tunga sang Gobyerno sang Republika sa Pilipinas (GRP) kag Communist Party of the Philippines (CPP)-New People's Army (NPA)-NDF. Ginpahayag ini ni Año pila ka bulan matapos ginpaguwa sang duha ka magkahabig ang Joint Commmunique sadtong Nobyembre 2023 sa Oslo, Norway.

Ginkontra sang NDF-Negros ang ginsiling ni Año nga ang CPP-NPA-NDF amo ang wala nagtuman sa kasugtanan. Siling sang grupo nga ang Armed Forces of the Philippines (AFP)-Philippine National Police (PNP) kag NTF-Elcac lakip ang mapiguson nga Anti-Terror Law ang nagterorisa sa pumuluyo kag naghimo sang madamo nga kalapasan sa tawhanon nga kinamatarung batok sa katawhan.

Nagpaandam man ang NDF-Negros nga magapadayon ang pag-indakal sang kaakig sang pumuluyo kag ang armadong rebolusyon kon indi seryoso ang rehimen ni Marcos Jr para sa pagpadayon sa pungkuanay pangkalinong.

Samtang, ginpahayag sang NPA Negros nga ginalunsar ang hinun-anon pangkalinong agud masolbar ang ugat sang armadong komplikto. Apang ginpaathag man sang rebolusyonaryong grupo nga may *peace talk* man ukon wala, kutob indi mabag-o ang mapiguson kag mahimuslanon nga sistema sang pungsod, padayon nga magapabaskog ang NPA sang iya hanay, magalunsar sang taktikal nga opensiba kag magapundar sang organong gahum sa pulitika sa kabukiran sa pagpamuno sang Partido Komunista sa Pilipinas.

Ginpahayag man sang NDFP Negotiating Panel nga nagapabilin sila nga bukas kag andam para sa mapuslanon nga diskusyon sa hinun-anon sa kalinong nga magpadulong sa komprehensibo nga solusyon nga makabenepisyo ang pumuluyong Pilipino lakip na ang pagsabat sa yabe nga mga isyu sang repormang agraryo kag pungsodnon nga industriyalisasyon kag iban pa nga maundanon nga sosyo-ekonomiko nga mga problema.

Subong man, nagapanawagan ang bag-o lang natukod nga grupo sang Council of Leaders for Peace Initiatives (CLPI) kay Marcos Jr nga magpahayag sang maathag kag pat-ud nga kagustohan nga isulong ang *peace talk* sa malawig na nga nagaluntad nga armadong konplikto sa Pilipinas.

Lakip sa nagakomposar sa CLPI amo sanday anay Negros Occidental Gov. Lito Cosculluela, Arsobispo Jose Palma, Atty. Tony La Viña, Atty. Leo Malagar kag iban pa. AP

BDP, ginbatikos sang NPA Negros

GINBATIKOS NI KA MAOCHE LEGISLADOR, tagpamaba sang Apolinario Gatmaitan Command Negros Island Regional Operations Command sang New People's Army (AGC-NPA) ang pagpasiguro sang rehimen ni Marcos Jr sa pagtigana sang ₱7.8 bilyon sang NTF-Elcac para sa Barangay Development Program (BDP) sa tuig 2025 samtang ginbuhinan ang mga pondo sa mga ahensya para sa serbisyo sosyal.

Ang BDP amo ang mga proyekto nga ginpatuman sang NTF-Elcac nga tag-P10 milyon sa kada barangay nga ginakabig nga "*insurgency-free*" ukon wala na sang presensya sang NPA.

Ginhimo lang nga gatasan sang korapsyon ang BDP sang mga matag-as nga opisyal sang militar kag mga lokal nga burukrata kag klaro nga indi para sa kauswagan sang mga barangay, suno kay Ka Maoche. Wala pa sang mga proyekto sang BDP nga natapos kag ang iban yara pa sa proseso sa pagpatuman halin pa sadtong 2021.

Sa badyet naman sang NTF-Elcac nga ₱7.8 bilyon para sa 2025, gintum-okan ni Ka Maoche nga ginpondohan sang BDP ang mga barangay sa Negros Occidental nga maathag nga indi kabahin sa gintukoy nga may insurhensya. Kaangay sa lima ka barangay sang Valladolid nga wala sang napunting nga presensya sang NPA kag sang Brgy. Minoyan, Murcia nga nahamtang ang hedkwarters sang 303rd Infantry Brigade. Sa pihak nga bahin, nagaantus pa gihapon sa kapi-

"BDP..." sundan sa pahina 12

NDF Negros, nagpakig-isa sa pagpamatok sa ekspansyon sang TVI

GINPADANGAT SANG NATIONAL DEMOCRATIC FRONT (NDF)-Negros ang pakig-isa sa mga nagkalain-lain nga mga organisasyon kag mga demokratikong sektor nga nagapamatok sa ekspansyon sang Therma Visayas Inc. (TVI), isa ka *coal-fired power plant* nga ginapanag-iyahan sang mga Aboitiz. Naga-operar ini sa Toledo City, Cebu malapit sa Tañon Strait.

Suno pa kay Ka Bayani Obrero, tagpamaba sang NDF-Negros nga bisan pa nga may *coal moratorium* (pagpauntat sa paggamit sang karbon), ginpahanugutan sang Department of Energy (DOE) ang ekspansyon. "Mas madamo pa ang kahalitan sang sa benepisyo nga makuha sa TVI, kon may ara man. Makaapekto ini sa pumuluyo nga nagasalig sa palangabuhian sa Tañon Strait," siling ni Ka Bayani.

Ang Tañon Strait ginkilala nga ikaduha sa pinakadaku nga *marine protected area* sa Pilipinas nga may erya nga 521,018 ka ektarya kag isa ka importante nga *marine mammal area* (IMMA). Pareho ini nga palangisdaan sang mga Cebuano kag Negrosanon kag isa man ka sangtwaryo sang mga nagakabuhi sa dagat.

"Nangin '*rubber stamp*' ukon '*broker*' ang DOE kag ang iban nga mga institusyon sang reaksyonaryo nga gobyerno sang mga dalagku nga negosyo kakonsabo ang mga burukrata nga kapitalista agud makahugakom sang dalagku nga ganansya," siling ni Ka Bayani.

Ginpasalig man sang NDF-Negros nga komitido ang rebolusyonaryo nga kahublagan sa Negros nga itib-ong kag protektahan ang kinamatarung sang pumuluyo kag sang kapalibutan, lakip ang sa Tañon Strait.

Samtang, ginlunsar sang mga nagkalain-lain nga mga tigpangapin sa kapalibutan halin sa Cebu kag Negros ang 'Save Tañon Strait' network, sadtong Septyembre 18 sa Cebu. Lakip sa myembro sini amo si Bishop Gerardo Alminaza sang Diocese of San Carlos sang Negros Occidental.

Ginpanawagan sang amo nga grupo nga maid-id nga ma-imbestigahan ang desisyon ni DOE Secretary Raphael Lotilla sa pihak sang *coal moratorium*. Responsibilidad sang DOE nga ipasiguro ang istrikto nga pagpatuman sang *coal moratorium*, bangud diri nagasandig ang kaayohan para sa ekolohiya, ikaayong lawas kag palangabuhian sang pumuluyo sang Negros kag Cebu, siling sang grupo.

Si Lotilla nagaserbi nga anay *independent director* sang Aboitiz Power.

Subongman, nagsumite ang Cebu City Council sang resolusyon sadtong Agosto 16 para sa isa ka "*no coal-fired power plant*" nga polisiya, sa katuyuan nga mapanubo ang pagbuga sang karbon sa kahawaan bangud ini ang pinakadaku nga nakaamot sa *climate change* ukon sobra nga pag-init sang kalibutan. Makatuga man ini sang polusyon nga makahalit sa ikaayong lawas kag kapalibutan.

May ara apat ka *coal-fired power plant* nga nagalungtad sa Cebu nga naglakip sa Aboitiz Power-Therma Visayas Inc. kag Cebu Energy Development Corp. sa Toledo City. AP

"BDP..." halin sa pahina 11

gaduhon ang Escalante City kag banwa sang Isabela nga amo ang ginbuboan sang pundo sang BDP sang nagligad nga mga tinuig.

"Wala nakahatag sang matuod nga kauswagan sa pumuluyo kundi dugang nga perwisyo, kakugmat kag peligro sa kabuhi kag palangabuhian sang pumuluyo ang binilyon nga pondo nga ginbubo para sa NTF-Elcac. Nagakaangay lang nga bungkagon ini," siling ni Ka Maoche.

Samtang, gintawag sang Pambansang Katipunan ng mga Magbububikd (PKM)-Negros nga wala huya ang NTF-Elcac nga magpasaka sang ila badyet para sa 2025 para sa benepisyo sang mga opisyal sang militar kag mga burukrata samtang ila man ini gamiton para sa terorismo batok sa malapad nga pumuluyo ilabi na sa mga mangunguma sa kabukiran.

Ginpanawagan man sang grupo nga bungkagon ang NTF-Elcac kag mas hatagan sang daku nga badyet ang mga ahensya para sa serbisyo sosyal. AP

ISKULHAWS

Rebolusyonaryong kahublagan mangunguma kag agraryong rebolusyon

HUMALIN PA SA IYA LIWAT nga pagkatukod sadtong 1968, maathag na para sa Partido Komunista sang Pilipinas nga sa duha ka halintang nga rebolusyon nga iya ginapamunoan—ang demokratikong rebolusyon sang banwa (DRB) kag sosyalistang rebolusyon—krusyal ang papel sang kahublagan mangunguma kag agraryong rebolusyon sa pagpadaug sang kada halintang nga ini sa Rebolusyon Pilipino.

Sa pagduso nila Kaupod Lenin kag Mao Zedong ang mabakud nga nagatib-ong sini nga mga prinsipyo dira sa tagsa nila ka rebolusyon—Rebolusyon Ruso kag Tsino. Apang sa mas temprano pa, nagsiling na si Marx nga sa bisan diin man nga nagapabilin pa ang pyudalismo, ara ang basehan para sa isa ka lebel sang pagsulong sang burgis-demokratiko nga rebolusyon (BDR) nga nagatuyo sa pagsabat sa burgis-demokratiko nga handom sang mangunguma nga maka-angkon sang duta.

Si Lenin, sa iwag sang Marxismo, ang una nga dungganon komunista nga nagpadalom kag nagdihon sang husto nga programa sa hambalanon sang duta kag kahublagan mangunguma. Panumdumon naton nga sa unang pagtilaw nila sa paglunsar sang BDR sadtong 1905, napaslawan sila bangud wala nila mahatagi sang igtalupangud ang pagpukaw, pag-organisa kag pagpahulag sang sahing mangunguma kapin pa nga ang mga anak sini gingamit bilang mga reaksyonaryong soldado sang Tsar.

Uyat ang madugoon nga leksyon nga ini, ginanalisar ni Lenin ang kongkreto nga kundisyon sang Rusya sining panahon, nga bisan kon may ara na ini mga sandigan nga industriya apang mga isla lang ini sa malapad nga dagat sang pyudalismo. Nakita niya ang daku nga papel sang sahing mangunguma kag ang hambalanon sa duta sa pagpadaug sa BDR. Ginhatag sa Proletaryado paagi sa Partido (Russian Social Democratic Labor Party - Bolshevik nga paksyon) ang lubos nga pagsalig sa sahing mangunguma kag gin-athag ang hustong programa para sa mangunguma kag pagsulbar sa problema sa duta agud mapahulag ini sa paglunsar sang ikaduha nga BDR. Sa pagtib-ong nila Lenin sa handom sang mangunguma nga

lubos nga mahilway sa gapos sang pyudalismo kag gahum sang otokrasya nga nagpangapin sa interes sang mga agalon mayduta kag sa pagpamatok sa mga nagkalain-lain nga matiplangon nga programa sang otokrasya kaangot diri, napundar nila Lenin ang hugot nga alyansa sang sahing mamumugon kag mangunguma sa Rusya nga nagpadaug sang ila ikaduha nga BDR sadtong Pebrero 1917. Naghawan man ini sa dalan sang pagkatukod sa mga Soviets bilang Pulang gahum sang mga mamumugon, mangunguma kag Pulang hukbo kag pagpadaug sa sosyalistang rebolusyon sadtong Oktubre 1917.

Santo sa pungsod Tsina kag Rebolusyon Tsino ang ini nga mga pagtulun-an bangud isa ini ka mala-kolonyal kag mala-pyudal nga sosyedad—isa ka agraryo, wala sang industriya kag atrasado nga pungsod. Maalamon ini nga gin-aplikar nila Mao kag sa proseso, dugang ginpauswag ang mga ini santo sa ila kongkreto nga kahimtangan. Gani, nadihon ni Mao ang teorya kag praktika sang pangmalawigon nga inaway banwa (PIB) sa balayon sang DRB sa bag-o nga tipo nga lubos nga nagsandig sa kusog sang rebolusyonaryong kahublagan mangunguma kag nagsangkap sa in-

"Rebolusyonaryong..." sundan sa pahina 14

Serye sang mga pagtuon, gintigayon sa South Central Negros

SA LARANGAN SA SOUTH CENTRAL Negros, nakapatigayon sang mga serye sang pagtuon ang mga Pulang hangaway sang Mount Cansermon Command sa pihak sang wala untat nga *focused military operation*. Ang ining mga pagtuon kabahin sa kampanya sa pagpasulong sang ikatatlo nga kahublagan panadlong sa isla.

Lakip sang gintun-an ang dokumento sa ikatatlo nga kahublagan panadlong, mga suplementaryo nga mga artikulo sang Marxismo-Leninismo-Maoismo (MLM) angot diri, memorandum sa armadong paghimakas kag lima ka tuig nga pagsumada sang inagihan sa armadong paghimakas sa isla.

Siling ni Ka Elvie, "maayo gid nga napunting ang aton mga kahuyangan agud makuhaan naton sang leksyon, mabantayan kag matadlong. Ini man ang basehan sang aton pagbaskog liwat."

"Serye..." sundan sa pahina 15

"Rebolusyonaryong..." halin sa pahina 13

tegrado nga paglunsar sa armado nga paghimakas, pagpatuman sa rebolusyon agraryo kag pagtukod sang mga baseng bukid diin nahamtang ang pulang gahum sang pumuluyo. Para sa rebolusyonaryong pwersa sa Pilipinas, amo ini ang tatlo ka integrado nga aspeto sang PIB sa DRB sang Rebolusyon Pili-pino. Kag kon wala ang mga ini ukon indi integrado ang pagpatuman sa mga ini, mahulog sa bitag sang populismo, ekonomismo, ligalismo kag repormismo nga mga nagapanguna nga laragway sang konserbatismo sa kahublagan mangunguma kag paghimakas sa duta.

Santo sa mga pagtulun-an nanday Lenin kag Mao, ang subong nga DRB sa Pilipinas ginakabig naton nga isa ka "inaway sang mangunguma" bangud kay nagapanguna, inaway ini sa pagsulbar sang problema sa duta sang sahing mangunguma sang aton pungsod, pagsabat sa ila madugay na nga handom nga maka-angkon sang kaugalingon nga duta kag nagatuyo sa pagwasak sa linibo na ka tuig nga kadena sang pagka-ulipon sa pyudalismo kag sang ulihi nga bahin, sa imperyalismo. Athag sa aton Partido nga kapid sang inaway sang mangunguma kag duta ang armado nga paghimakas kag ang pagtukod sa kinahanglanon nga baseng masa para diri. Ang mga hayag nga kahublagan kag paghimakas sang mangunguma para sa duta sa diri man magaserbi nga direksyon kag nagatuyo sa pagtukod sa solido kag likom nga rebolusyonaryong kusog sang sahing mangunguma.

Gani, ang agraryong rebolusyon nga ginalunsar naton nagaserbi nga korason kag nagapanguna nga kaundan sang aton DRB. Paagi lamang sa piho nga paglunsar sini, mapukaw, ma-organisa kag mapahulag sang sahing proletaryado paagi sa Partido ang sahing mangunguma para sa DRB. Kag mangin bubon nga wala sang paghubas ang rebolusyonaryong kahublagan mangunguma para sa pagpasulong kag pagpabaskug sa armadong paghimakas kag New People's Army (NPA) sa himpit nga pagsulbar sa problema sa duta kag pagpadaug sa rebolusyon.

Sa aton pagsug-alaw sa Bulan sang mga Mangunguma, himuon naton nga iwag ang Marxismo-Leninismo-Maoismo. Sa pagtib-ong naton sa ika-tatlo nga kahublagan panadlong, ipadayon naton ang pagpangibabaw sa natumod nga mga kakulangan, kahuyangan kag kasaypanan ilabina ang mga sakit sang empirisismo, konserbatismo kag burukratismo sa hambalanon sa pagpatuman kag pagpasulong sa rebolusyonaryong kahublagan mangunguma kag agraryong rebolusyon sa rebolusyon Pilipino. AP

NegrosRevPortal

Tsar - lider sang monarkiya sa Rusya

Russian Social Democratic Labor Party (RSDLP) - Partido Komunista sa Rusya batok sa monarkiya. Na-isplit ini sa duha ka paksyon-ang RSDLP Bolsheviks (mayoriya) nga ginpamunuan ni Vladimir Lenin kag Mensheviks (minoriya) nga ginpamunuan ni Julius Martov.

Pesante, nagsaulog sang World Foodless Day

Sang Oktubre 16, ginsaulog sang bug-os nga kalibutan ang "Kalibutanon nga Adlaw sang Pagkaon (World Food Day)," bilang pagkomemorar sang pagkatukod sang United Nations Food and Agriculture Organization sang 1945.

Ginhiwat sa sini nga adlaw ang isa ka porum nga may tema nga "Peasant Leaders Forum on Land Grabbing, Agro-ecology and Food Security." Gintambungan ini sang mga mangunguma halin sa nagkalain-lain nga organisasyon sang pesante sa bug-os nga isla sang Negros.

Antes sini, naghiwat sila sang isa ka *press conference*. Ginpahayag diri ang kahimtangan sang mga mangunguma sa subong kaangay sa mapangwasak nga epekto sa plantasyon sang *oil palm* sa kaumhan sa mga mangunguma sa Candoni kag ang pagkadislokar sa palangabuhian sang mga mamumugon sa kampo sa Hda Rosario Sur kag Conchita sa Brgy. Granada, Bacolod City.

Mga pesante, imol nga taga-syudad kag mga drayber, naghiwat sang separado nga mga protesta sadtong Agosto 29

Tatlo ka mga aksyon protesta ang dululungan nga ginhiwat sang pesante, imol nga taga-syudad kag sektor sang transportasyon nagligad nga Agosto 29 sa Bacolod City.

Ang mga mangunguma, nga ginpamunuan sang Kilusang Magbubukid ng Pilipinas (KMP) kag National Federation of Sugar Workers (NFSW) nagtililipon sa Kapitolyo Probinsyal para sa pagpakig-dayalogo kay Bise Gobernador Jeffrey Ferrer para magpaguwa siya sang resolusyon nga nagadeklarar sang sustenido nga suporta para sa mga mamumugon sa kampo sa panahon sang *tiempos muertos*, ukon sira-galing. Apang wala sila gin-atubang ni Ferrer bisan pa may ginpadala sila nga sulat para sa sini nga katuyoan sadtong Agosto 20.

Samtang, naghiwat sang piket-dayalogo sa opisina sang Department of Environment and Natural Resources (DENR) ang kapin sa isa ka gatos ka indibidwal halin sa mga komunidad sang imol nga taga-syudad nga may katalagman nga madislokar, nga ginpamunuan sang KADAMAY Negros. Kabahin ini sa kwestyonable nga kasugtanan sa tunga sang DENR kag Bacolod City nga ginapamunuan ni Mayor Albee Benitez.

Ang kasugtanan kabahin sa aplikasyon sang *special patents* sa mga pampubliko nga kadutaan sa 20 ka mga barangay nga mahimo nga magadislokar sa 4,060 ka mga panimalay. Igakumberter sini ang mga pangpubliko nga duta sa *tenement housing* bilang sentro sang pagbandera ni Marcos Jr sa iya programa nga pabalay.

Samtang, naghiwat sang sorpresa nga protesta ang UNDOC Piston kag Manibela sa sulod sang Bacolod Government Center (BGC). Ila ginpanawagan si Benitez nga atubangon sila kag makig-dayalogo. Nagademanda sila nga suportahan sang lokal nga gobyerno ang resolusyon sang Senado nga temporaryo nga untaton kag liwat tun-an ang Public Utility Vehicle Modernization Program (PUVMP).

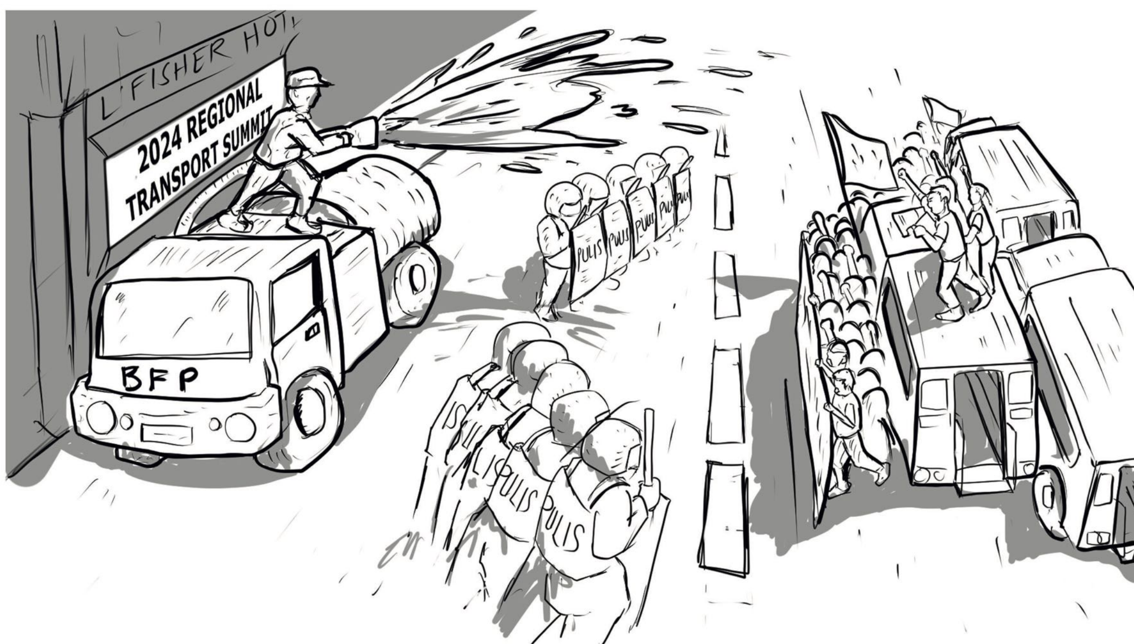
"Balita..." sundan sa pahina 16

"Serye..." halin sa pahina 14

Sa kahimtangan sa subong, mas nahangpan ni Ka Red ang kamalahalon nga magtuon ilabi na sa MLM para mapabakud ang proletaryo nga panindugan, panglantawan kag pamaagi.

Siling pa gid sang isa ka kaupod, "insakto gihapon ang prinsipyo nga ang internal ang desaysibo. Bisan may mga ideolohiya, politika kag organisasyon (IPO) kita nga kahuyangan, kita man ang yabe nga masolbar ini para indi kita matanggong. Dugang pa, ang mga pahayag kag deklarasyon sang kaaway napamatud-an lang gid nga layo sa kamatuoran."

Ginhangkat man ni Ka Caloy, medyo may edad na, ang mga pamatan-on nga mga Pulang hangaway nga "ang rebolusyon indi man gid basta-basta mapierde bangud sa iya kahustohon kag katampad nga manadlong. Hagit sa inyo nga mga sumulunod nga kumander kag kadre nga itib-ong ang prestihiyo sang Partido kag dalon ang rebolusyon sa kadalagan." AP

"Balita..." halin sa pahina 15

Mga progresibo nga grupo gin-giit ang ila kina-matarung sa pagprotesta sa komemorasyon sang Martial Law

Ginharas kag ginpahug sang kapulisan sang Bacolod City ang sektoral nga mga grupo nga ginapamunuan sang BAYAN Negros samtang nagahana nga mag-komemorar sang ika-52 nga anibersaryo sang Martial Law nagligad nga Septyembre 21. Gintinguhaan sang mga pulis nga punggan sila nga mag-martsa halin sa Rizal park, kon diin sila nag-asembol, padulong sa Bacolod City replica. Ginmanduan sang mga pulis ang mga nagprotesta nga indi magdala sang mga plakard kag magpabilin sila malapit sa *gutter*, nga epektibo nga mabaralan sila sa higad dalan samtang nagapadayon ang pag-martsa.

Bisan sa sini nga mga panghangkat, nakahiwat sila sang programa sa atubang sang Bacolod City Government Center replica sa Bacolod Public Plaza bilang pasidungog sa mga martir sang Martial Law kag ginpahayag ang ila mga demanda kay Marcos Jr.

Consumer summit ginhiwat agud masabat ang mga hinanali nga pang-ekonomiya nga mga isyu

Masobra sa isa ka gatos ka mga indibidwal ang nagtambong sa *economic summit* nga ginpamunuan sang Negros Consumers Watch (NCW) nagligad nga Septyembre 14 kag Septyembre 15 sa Bacolod City. Nagtalakay ini sang mga isyu sang pribatisasyon kag lain-lain nga pagpang-atake neoliberal sa ekonomiya.

Lakip sa mga kilala nga tigpamulong-pulong sa *summit* amo sila Rosb Guzman sang IBON Foundation, Atty. Neri Colmenares sang Bayan Muna, mga magapadalagan sa pagka-senador nga sanday Liza Maza kag Jerome Adonis. Ginpakilala man ang mga bag-o nga *convenors* sang NCW halin sa lain-lain nga mga sektor.

Ang alyansa nagpanumpa nga maghiwat sang lapnagon nga kampanya pang-edukasyon agud ibuyagyag ang nagalala nga pang-ekonomiya nga krisis sa idalum sang bag-o nga administrasyon ni Marcos Jr.

Mga drayber kag opereytor sang dyip mapintas nga ginbungkag, mga lideres sang transportasyon ginpang-aresto

Isa ka protesta sang mga drayber kag opereytor ang mapintas nga ginbungkag sang Bacolod City police paagi sa pagpamomba sang tubig kag pagpamahog nga guyuron ang ila mga salakyan nagligad nga Septyembre 18. Anum ka mga lideres sang transportasyon halin sa Piston kag Manibela ang ginpang-aresto.

Nagprotesta sila sa guwa sang L'Fisher Hotel, kon sa diin ginahiwat ang *transport summit* nga magatalakay sa potensyal nga tigpangapital para sa moderno nga mga dyip. Gintambongan ini sang tsirman sang Land Transportation Franchising and Regulatory Board (LTFRB). Luyag sang Piston kag Manibela nga makatambong sa *summit* agud nga pamatian ang ila mga demanda nga liwat tun-an ang modernisayson nga programa sang dyip nga nagahana nga magadula sang ila palangabuhian.

Mga empleyado sang BACIWA, nagpiket

Halin Septyembre 16 tubtob Septyembre 18, naglunsar sang piket ang mga empleyado sang

"Balita..." sundan sa pahina 17

"Balita..." halin sa pahina 16

Bacolod City Water District (Baciwa) Employees Union (BEU) sa upisina sang National Civil Service Commission (CSC) sa Quezon City. Ginpanawagan nila sa CSC nga ibalik sa trabaho ang ginpahalin nga mga empleyado kag bayaran ang *backwages* sang mga ginpangkakas.

May desisyon na ang CSC Region 6 sadto pa Agosto 2021 nga ibalik sa trabaho ang mga ginpahalin nga mga empleyado pero wala gihapon ma-implementar.

Mga pamatan-on sa Bacolod, nagdumdum sang 1 ka tuig sugod sang ginbombahan sang Israel ang Gaza

Ang mga pamatan-on kag mga estudyante halin sa Bacolod City naghiwat sang pagpangamuyo kag gab-i sang pasundayag sa atubang sang Paghimudos tower sa Bacolod City Lagoon nagligad nga Oktubre 7 agud dumdumon ang isa ka tuig sumugod sang nagsingki ang gyera pagpangpapas sang lahi (*genocidal war*) sa Gaza sang ginasuportahan sang US nga mga pwersa nga Israeli.

Ginpamunuan sang Freedom from Colonization Negros, ang mga estudyante kag mga pamatan-on nagpadalum sang padayon nga tiraniya sang imperyalismong US sa mga neokolonya, kasubong sang Pilipinas paagi sa paglaragway sini sa mga ginhimo nga mga binalaybay, pagbasa sang mga binalaybay, kag mga ambahanon.

Nagsindi man sila sang mga kandila sa madamo nga mga martir, ilabi na ang mga kababaenhan kag mga kabataan, sa kamot sang mga pwersa nga Israeli. AP

Sa Matuod Lang...

NAGPAKITA SA PAGKA-PASISTA sang rehimen US-Marcos II ang ginproponer nga ₱6.352 trilyon nga badyet sang reaksyonaryong gobyerno sa 2025 nga **WALO KA GATOS KA PILO** (₱802.9B) nga mas dako ang badyet sang militar sang sa Commission on Human Rights (₱1.79B).

Rehiyunal nga kombensyon sang Makabayan coalition, ginhiwat

SANG OKTOBRE 19, NAGHIWAT SANG rehiyunal nga kombensyon ang Makabayan Coalition sa Talisay City, Negros Occidental para sa palaabtuon nga 2025 nga eleksyon. Gintambungan ini sang masobra 600 ka mga indibidwal.

Sa idalum sang Makabayan Coalition, 11 ka mga kandidato ang magpapili sa pagka-senador nga halin sa nagkalain-lain nga mga sektor. Sila amo sanday Danilo "Ka Daning" Ramos, France Castro, Arlene Brosas, Ronnel Arambulo, Liza Maza, Jocelyn Andamo, Mimi Domingo, Jerome Adonis, Teddy Casiño, Mody Floranda kag Amerah "Mek" Lidasan.

Ang Makabayan Coalition, siling sang Negros Occidental tsapter sini, "komitido sa pagsulong sang pungsodnon demoratiko nga adyenda sang pumuluyong Pilipino sa atubang sang nagasingki nga krisis politikal."

Samtang, ginpasalig ni anay Talisay City vice mayor Samuel Siote nga iya suportahan ang bilog nga mga *senatoriables* sang Makabayan Coalition. Gin-endorso man ni Siote ang Bayan Muna Partylist.

Subongman, gin-endorso sang progresibong koalisyon si Pete Pico, sang Bayan Muna-Negros bilang kagawad sa Bacolod City. AP

Mga drayber kag opereytor, militante nga nagapakigbato sa PUVMP

PITO NA KA TUIG HALIN sang ginpasar ang Public Utility Vehicle Modernization Program (PUVMP), pito naman ka tuig nga sustenido, maisog kag militante nga ginpakigbatuan sang sektor sang transportasyon ang kontra-pumuluyo nga implementasyon sini.

Ang PUVMP ukon Public Transportation Modernization Program (PTMP) nagatinguha sa pagdula sang mga tradisyunal nga dyip kag buslan sang mga modernong dyip nga nagabalor sang masobra ₱2 milyones gikan sa mga imperyalista nga pungsod. Tungod indi masarangan ini sang mga drayber, kinahanglan nga magpaidalum sila sa konsolidasyon ukon ipaidalum ang ila mga prangkisa sa kooperatiba nga ginapadalagan bilang korporasyon para makahulam sa Land Bank kag makabakal sang sining mga modernong dyip. Apang indi sila ang nagapanag-iya sang salakyan kundi ang korporasyon. Amo nga madamo na ang mga nagreklamo nga opereytor kay pila na ka tuig nga wala sila sang may nabaton nga debidendo kag pila na ka kooperatiba ang nagapamierde tungod sa korapsyon sang mga opisyales. Pila naman ka opereytor ang ginkasuhan sang ila kooperatiba kag may yara na mga opereytor nga naghikog sa Bacolod City tungod sini. Makita sa inisyal nga pagpatuman nga palpak ini nga programa apang ang rehimen US-Marcos nga kuto sang imperyalistang US pursigido nga ipatuman ini.

Ang makabenepisyo sini nga programa amo ang mga dalagku komprador burgesya (DKB) nga magamonopolyo sang pangpubliko nga transportasyon. Pat-ud nga indi magdugay, magkalaputo ini nga mga kooperatiba kag buslan sining mga DKB.

Makapila na ka beses nga napalawig ang dedlayn sang konsolidasyon kag pagpauntat sang byahe sang mga tradisyunal nga dyip tungod sa hugot nga paghiliusa kag militante nga pakigbato sang mga sektor sang transportasyon upod sa suporta sang mga demokratikong sektor sa pungsod, ilabi na sa isla sang Negros.

Sa Bacolod City, ginpangunahan ang paghimakas batuk sa *jeepney phaseout* sang malapad nga alyansa sang sektor sang transportasyon nga United Negros Transport Coalition kon diin lakip diri ang UNDOC-Piston kag KABACOD Negros Transport Coalition (KNETCO) kag BACOD-Manibela.

Agud mas pa mapabakud ang paghiliusa kag mapalapad ang hanay sang sektor sang transportasyon sa Western Visayas, ginlunsar nila ang alyansa nga No To PUV Phaseout Coalition Western Visayas upod sa mga drayber kag opereytor sa Iloilo.

Sadtong Hulyo 23, nakaagum sang kadalagan ang ila sustenido nga paghimakas sang naghiwat ang Senado sang ispesyal nga sesyon agud pamatian ang ila mga reklamo. Dako ang papel diri sang alyansa sang Bacolod, isa sila sang nagbaybay sa atubang sang Senado sa mangin katalagman kon lubos nga ipatuman ining programa. Ginpanawagan kag ginhangyo nila ang Senado nga isuspenso anay kag tun-an ang pagpatuman sini nga programa. Santo diri nagpaguwa ang Senado sang Senate Resolution 1096 nga nagapabor sa pagsuspenso anay sang PUVMP kag liwat nga tun-an kag repasuhon. Ginpirmahan ini sang mga senador magluwas sa nagapakuno-kuno nga oposisyon nga si Risa Hontiveros.

"Mga drayber..." sundan sa pahina 19

Imol nga tag-syudad, ginhublasan ang Maskara nga Super City ni Mayor Albee

ANG SEKTOR SANG IMOL NGA taga-syudad ginakabig nga higko sa mata sang mga nagahari nga sahi sa mga sentrong syudad. Kalabanan sa ila gikan sa sandigan nga sahing mangunguma sa mga kaumhan kag kabukiran nga kulang ukon nawad-an sang palangabuhian tungod sa monopolyo sa duta sang mga agalon mayduta kag dalagku komprador burgesya (AMD-DKB), pagpang-agaw sang ila kadutaan, pagpangdislokar kag militarisasyon. Natulod sila nga magdulhog sa kasyudaran agud mangita sang palangabuhian. Ginatawag man sila nga mga impormal nga sektor tungod wala sila sang kasegurohan kag desente nga mga puluy-an kag subong man, wala sang kasegurohan sa trabaho. Adlaw-adlaw naga-atubang sila sang mapintas nga kamatuoran sang pagpahalin kag pag-demolis sang ila mga kabalayan.

Sa rehimen ni Marcos Jr, labi nga nabutang sa bibi sang katalagman ang kabuhi sang sining sektor. Wala labot sa nagasirit nga bili sang tanan nga sandigan nga balaklon kag serbisyo, ginpa-igting ang pagpatuman sang neoliberal nga patakaran sa kasyudaran sa mando sang imperyalista. Wala-tuo ang malaparan nga reklamasyon sa mga kabaybayunan para patindugan sang mga komersyal nga mga negosyo nga nagatuga sang wala-tuo man nga malaparan nga dislokasyon sa palangabuhian kag puluy-an sang mga imol nga taga-syudad.

"Imol..." sundan sa pahina 20

"Mga drayber..." halin sa pahina 18

Sang ginbalewala ni Marcos Jr ang ining resolusyon sang Senado, nagpatigayon liwat sang koordinadong untat-byahe sa bug-os nga pungsod ang Piston kag Manibela upod man ang alyansa sa Bacolod City. Isa pa sa ginhimo nga aksyon sang sektor sang transportasyon diri ang pagtigayon sang surprisa nga protesta sa sulod sang Bacolod Government Center sang Agosto 28 nga nagapanawagan kay Mayor Albee Benitez kag sa mga konsehal sang Bacolod City nga indi pag-ipatuman ang Local Public Transport Route Plan (LPTRP) nga kabahin sang iskema sang PTMP kag pahanugutan sila nga magbyahe kag indi pagpangdakpon kag ipanawagan sa LTFRB nga ibalik ang ila mga indibidwal nga prangkisa. Nagpagwa sang resolusyon ang konseho sang Bacolod City nga nagapabor sa ila hangyo. Bitbit ang resolusyon sang City Council, ginpasa ini sang mga transport group sa LTFRB Region 6.

Ginkilala sang Piston-National ang mga militante nga hublag sang *transport group* sa Bacolod City nga nagbunga sang ila kadalag-an. Gin-engganyo man sini ang tanan nga mga drayber, opereytor kag komyuter nga maglunsar sang kapareho nga mga aksyon sa mga lokal nga mga pamunuan sang gobyerno agud magdampig sila pabor sa pagbasura sang *jeepney phaseout*.

Kahibalo ang mga grupo sang transportasyon sa Bacolod City nga temporaryo lang ini nga kadalag-an. Gani, wala sila nagkampante kag padayon nga ginsulong ang ila kawsa. Sadtong Septyembre 18, sa tion sang pagkadto ni LTFRB Chairman Teofilo Guadiz sa Bacolod City sa pagtambong sang Transport Summit, nagpatigayon sila sang hublag protesta sa atubang sang isa ka *hotel*. Luyag nila nga mapamatian ni Guadiz ang ila nga mga reklamo. Apang ginpunggan sila sang mga pulis, ginbombahan sang tubig sang *fire truck* kag gindakup ang anum nila ka mga lideres agud mabungkag ang ila protesta. Apang, ang ini nga mapintas nga pagpang-atake wala nakapalingkang sa ila nga ipadayon ang ila kawsa.

Ang maisog kag militante nga paghimakas sang sektor sang transportasyon upod sa mga komyuter nakatuga na sang madamo nga mga kadalag-an. Kutob indi mabasura ang programang PUVMP, indi mauntat ang ila paghimakas. Nakasalalay diri ang ila palangabuhian kag ang buasdamlag sang ila pamilya. Nakahatag ini sang inspirasyon sa ila nga bisan ano pa ka gamhanan kag kapintas sang nagahari nga sahi nga ginatiglawasan subong sang rehimen US-Marcos II tubtob ululupod kag determinado nila nga isulong ang ila kawsa, magmadinalag-on sila. Imbes nga negosyo kag maki-dumuluong nga PUVMP, ang panawagan nila amo ang progresibo, makipungsodnon kag makamasa nga pangpubliko nga transportasyon. AP

"Imol..." halin sa pahina 19

Sa Bacolod City, sa mandato sang neoliberalismo, ginpatuman ang pagpribatisa sang mga pangpubliko nga kadutaan paagi sa reklamasyon sa kabaybayonan nga patindugan sang negosyo sang mga nagahari nga sahi kasosyo ang mga imperyalista. Plano nga himuon ni Mayor Albee Benitez ang Bacolod City bilang *Super City*, nga mangin '*economic hub*' sang probinsya. Pero ang matuod, himuon niya nga kaugalingon nga negosyo ang syudad. Mangin lunsaran ini sang iya handum nga kontrolon ang ekonomiya kag pulitika sang Negros Island Region (NIR).

Pagpang-agaw ni Benitez sang pangpubliko nga kadutaan sa 20 ka barangay sa syudad

Suno sa Kadamay, ang progresibo nga organisasyon nga naga-organisa kag nagapangapin sa kinamatarung sang mga imol nga taga-syudad, nakakuha sila sang dokumento nga 'nag-areglohanay' si Benitez kag Department of Environment and Natural Resources (DENR) para kuhaon ang 10 ka erya nga mga *public land*. Masobra 4,060 ka panimalay ang may katalagman nga madislokar tungod sa sini nga kasugtanan. Ginhatagan ni Benitez sang ₱2 milyones ang DENR para patituluhan ang mga *public land*. Plano sang mayor nga pahimuan sang *special patent* ang 10 ka erya para himuan sang pasilidad para sa programa nga pabalay ni Marcos Jr. Sa sini nga iskema, magabayad sang tag-2,500 nga arkila ang mga imol nga taga-syudad nga magapuyo diri. Paano makasarang ang imol nga taga-syudad nga magbayad sining bulanan nga arkila tungod haluson gani sila makakita sang pang-adlaw-adlaw nga kinahanglanon sa ila pagkaon. Tuman ka athag nga himuon ini nga negosyo sang mayor kag pagpahambog kay Marcos Jr agud makagan-it sang pabor.

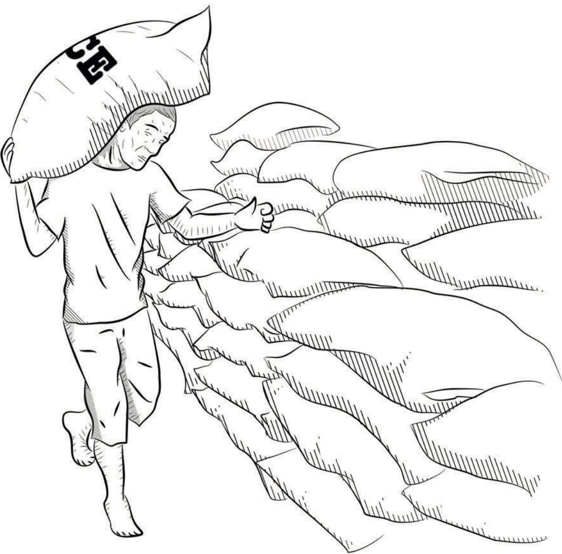

Agud pakigbatuan ang maitum nga pakana ni Benitez, gin-organisa sang Kadamay ang mga biktima, naghiwat sang kampanya sa edukasyon-propaganda, nagpasaka sang kaso sa Ombudsman, nagpatigayon sang *signature campaign* kag serye sang dayalogo sa DENR agud mapunggan ang paghatag sang *special patent* kay Benitez. Pila ka beses man sila nga naghangyo sang dayalogo kay Benitez apang wala sila gin-atubang sang mayor tubtob subong. Sa ulihi nga *report*, nagpapanaug ang Ombudsman sang desisyon nga wala ginapahanugutan ang paghatag sang *special patent*. Amo ini ang nakapabungkag sang gintukod sang mayor nga Task Force Pabalay.

Maathag nga pakana ini sang mayor para maagaw sa imol nga taga-syudad kag makonsentrar sa iya mga kamot ang mga pangpubliko nga kadutaan sa Bacolod. Suno sa laye nga Republic Act 10023, nagasiling ini nga kon masobra 10 ka tuig na nga naga-istar sa *public land* ang mga residente, may kinamatarung sila nga mag-aplay para sa *actual occupancy*.

"Imol..." sundan sa pahina 21

Duha ka tuig na nga nagapabilin ang Pilipinas nga numero uno nga importer sang bugas (July 2022-July 2023, 4.6 million metric tons (MMT); July 2023-July 2024, 4.7 MMT) sa bug-os nga kalibutan. Imbes nga magapanubo ini sang presyo sang bugas, nagasirit sang masobra sa ₱60 ang presyo sang bugas sa subong sa merkado.

₱480 ang minimum daily wage sa sektor sang agrikultura sa 2024 sa Western Visayas. Sa aktwal, nagabaton lang sang ₱250-300 nga sweldo ang mamumugon sa kampo kada adlaw.

"Imol..." halin sa pahina 20

Masobra na 40 ka tuig nga nagapuyo ang halos bilog nga mga residente kag kwalipikado na nga maka-aplay sa amo nga laye. Nagapamatuod lang ini nga sila ang may kinamatarung nga mag-panag-iya sining pangpubliko nga kadutaan.

Bangud sini, nakaagum sang pagpangharas, pagpamahug kag pagsarbeylans sang armado nga pwersa sang estado ang mga organisador kag lideres sang mga imol nga taga-syudad para sila mag-untat. Apang, wala ini nakapalingkang sa ila, padayon nga handa ang imol nga taga-syudad nga militante nga atubangon ang pagpang-atake sa ila puluy-an kag pa-ngabuhian kag pangapinan ini batuk sa buaya nga mayor sang Bacolod kag iya mga kasahi.

Sa subong, nagapadayon ang malaparan nga proyektong reklamasyon sa Brgy. Banago, nga amo ang 621 ektarya nga himuon nga "*international operation of sea transport terminal and reclamation development for economic zones*" sang mayor para sa iya *Super City* nga plano nga magadislokar sa kapin sa 6,000 ka puluy-an; 247 ektarya nga subdibisyon sang PHILINVEST sang negosyante kag konsehal sang syudad nga si Vladimir Gonzales; 150 ektarya nga reklamasyon ni Gerry Sy kag ang 72 ektarya nga reklamasyon sa Brgy. Pahanocoy nga ginapatigayon ni Engr. Andre Taculod.

Ang indi makatawo nga mga programa kag proyekto sang reaksyunaryo nga gobyerno kaangay sang reklamasyon, magatulod sa ila nga maglunsar sang lain-lain nga porma sang paghimakas kag magasindi sang rebolusyonaryo nga kaakig sang pumuluyo agud pangapinan ang ila kaugalingon kag bag-uhon ining mapigoson kag mahimuslanon nga sistema. AP

Visayas News

Isnayp kag kontra-atake, gintigayon sang NPA-Western Samar

MAGKASUNOD NGA MGA INSIDENTE NGA ginpaslaw sang NPA-Western Samar ang mga ginpasingki nga operasyon kombat sang mga yunit sang Armed Forces of the Philippines (AFP) sadtong Septyembre.

Gin-isnayp sang mga Pulang hangaway ang nagapundo nga mga tropa sang 87th IB sadtong Septyembre 16 sa Barangay Canvais, Motiong, Samar. Sandig sa mga nakasaksi, may napilasan nga tropa militar sa amo nga opensiba.

Sadtong Septyembre 14, una nga nakapalupok ang mga Pulang hangaway batok sa nasugata sini nga naga-operasyon nga mga pwersa sang 46th IB sa Brgy. Dugungan, Jiabong, Samar. Suno sa *report*, isa ang patay samtang isa ang pilason sa nasambit nga militar.

Samtang, sadtong Septyembre 11, naagaw sang isa ka yunit sang NPA-Western Samar ang inisyatiba kag aktibo nga nakadepensa batok sa tinguha nga pagpang-atake sang 46th IB sa Barangay Salvacion, Jiabong. Nakasibilyan ang mga soldado kag nagpakuno-kuno nga mga NPA agud makapaniplang sa masa, siling sang NPA-Western Samar. AP

Mga baganihan sang Agosto sang Panay, ginpasidunggan

MASOBRA ISA KA GATOS KA mga abyan, simpatisador kag kakilala lakip ang pamilya sang mga namartir ang nakigbahin sa gintigayon nga programa sang pagpasidungog para sa mga Baganihan kag Martir sang Agosto sang Panay sadtong Agosto 26 sa Iloilo. Dululungan ini sa ika-74 nga kaadlawan ni Maria Concepcion Araneta-Bocala (Ka Concha) nga isa sa namartir sa sunod-sunod nga engkwentro batok sa mga tropa sang Armed Forces of the Philippines (AFP) halin Agosto 5 tubtob Agosto 15 sa mga banwa sang Calinog kag Lambunao, Iloilo kag Agosto 24 sa Valderrama, Antique.

Ginkilala man sa amo nga pasidungog sila Vicente Hinojales (Ka Hadjie/Ka Emil), Aurelio B. Bosque (Ka Zarco/ Baijan/Rio), Jose Jerry Tacaisan (Ka Miller/Bronze), Bemjamin Cortel (Ka Amor/ Ruby/Mamang), Romulo Iturriaga Gangoso (Ka Reagan/Biboy/Pedik), Jielmor Gauranoc (Ka Doc/Tango/Baron), Juvylene Silverio (Ka Kaykay/Purang), Armando Savariz (Ka Nene/ Kulot), Rewilmar Torrato (Ka Minerva/ Mara/Moray) kag John Paul Capio (Ka Ronron).

Nagpaabot sang mensahe ang National Democratic Front (NDF)-Negros para sa mga namartir. "Ang kamatayon sang mga kaupod magaserbi nga binhi nga magapatuhaw sang mas madamo pa nga mga rebolusyonaryo nga maghalin sa kasyudaran kag kaumhan nga maghalad sang ila kabuhi agud malab-ot ang matuod nga pagbag-o sosyal kag makatarunganon kag malawigon nga kalinong."

Samtang, ginkilala sang Communist Party of the Philippines ang kontribusyon sang mga namartir sa maisog nila nga pakigbato upod sa pumuluyo batok sa rehimen Marcos, para pangapinan ang kinamatarung sang ginapigos kag ginahimuslan nga masa sang mga mamumugon kag mangunguma kag sang tanan nga demokratiko nga sahi agud maangkon nila ang pila ka siglo na nga handum nga maangkon ang pungsodnon kag pangsosyedad nga kahilwayan.

"Mga baganihan..." sundan sa pahina 23

Mga mangunguma sa Cebu, ginpaarakan sang armado nga grupo

NAGPALUPOK ANG MGA ARMADO NGA malain nga elemento sa mga mangunguma nga sakop sang Baybay II Farmers Association sa Hacienda Borromeo, Brgy. Pandacan, Pinamungajan, Cebu sadtong Septyembre 23 sang aga. Ginpahog sila sang mga armado nga patyon kag pilit nga ginapalayas sa ila duta.

Kilala ang Hacienda Borromeo sa mga tanum nga lubi kag iban pa nga mga agrikultural nga tanum kag may produksyon man sang bangrus. Ginplanohan sang agalon mayduta kakonsabo ang probinsyal nga gobyerno nga ikumbert pakadto sa isa ka “Tourist Service Center and Rest Area” ang ini nga lugar. Ginatinguhaan sang agalon mayduta nga pahalinon ang mga mangunguma nga pila ka dekada na nga nagatalauma sa sini nga lugar.

Siling ni Nick Abasolo sang Kilusang Magbubukid ng Pilipinas (KMP)-Cebu, "ang ining pinakaulihi nga insidente, serye sang wala katapusan nga mapintas nga pagpangharas batok sa mga mangunguma kag nagapakita sang maathag nga kawad-on sang matuod nga reporma sa duta sa idalom ni Marcos Jr." Gingiit man sang KMP sa Commission on Human Rights (CHR) nga imbestigahan ang nahitabo samtang nagapanawagan sila nga untaton na ang pagpamintas sang mga mangunguma.

Ginkondena man sang grupo nga Karapatan ang amo nga insidente. "Ini nga armado nga pagpang-atake sa mga pesante sa Hacienda Borromeo nahitabo sa tion sang pagpangtikal ni Marcos Jr nga madamu sang mga agraryo nga kaso ang nahatagan na sang pagtamod sa idalum sang iya rehimen. Naga-ugyon kami sa ila nga pagbato kag paghimakas para sa matuod nga reporma," siling sang grupo.

Organisador, ginsarbeylans sang AFP kag PNP

Duha ka beses nga ginpangita sang mga elemento sang Armed Forces of the Philippines (AFP) kag Philippine National Police (PNP) si Bebe Allere, chairperson sang Cebu Urban Poor Women's League (CUPWOL) sa ila balay sang nagligad nga bulan.

Sadtong Septyembre 10, nagkadto sa balay ni Allere ang tatlo ka nakasibilyan nga tinawo sang militar kag pulis kag naghulat kay Allere halin alas-2:00 tubtob alas 4:00 sang hapon. Ginpakita nila ang piktyur ni Allere sa iya mga kaingod kag gin-usisa kon diin siya kag ano ang iya mga obra. Nagpakuno-kuno sila nga mga ahente sang isa ka kompaniya sang kuryente sa Cebu apang wala sang ginpakita nga mga *identification card* sa mga residente. Ginkuhaan man sang mga pwersa sang estado sang piktyur ang balay ni Allere.

Pagkasunod nga adlaw, Septyembre 11, alas-2:00 sang kaagahon, duha ka mga wala nakilal-an nga mga lalaki ang nagpondo malapit sa balay ni Allere.

Biktima sang pila ka beses nga pagpang-*redtag* kag pagpangharas si Allere sang mga reaksyonaryong pwersa sang estado sa nagkalain-lain nga mga insidente sa Cebu International Convention Center (ICC), Mandaue City kag sa Carbon Public Market kon sa diin aktibo siya nga nagahimakas upod sa mga residente bangud sa mga proyekto nga magadingot sang ila sa kinamatarung sa puluy-an kag palangabuhian. AP

"Mga baganihan..." halin sa pahina 22

Ginkilala man ni Ka Juliet de Lima, chairperson sang NDFP Negotiating Panel, ang mga bulig ni Ka Concha sa istoryahanay pangkalinong. Nangin myembro si Ka Concha sang Joint Monitoring Committee para subaybayan ang pagpatuman sang Comprehensive Agreement on Respect for Human Rights and International Humanitarian Law (CARHRIHL).

Ginpasidunggan man ang mga namartir sang nagkalain-lain nga mga rebolusyonaryo nga organisasyon sa bilog nga pungsod kag halin sa Friends of the Filipino People in Struggle, pangkalibutanon nga organisasyon nga nagasuporta sa rebolusyonaryong Pilipino. AP

Ano ang leptospirosis?

ISA KA SAKIT TUGA SANG mikrobyo nga *leptospirosis*, makuha ini paagi sa ihi kag tae sang mga ilaga nga amo ang tigdala sang mikrobyo nga ini.

May iban nga klasi sang hayop nga pwede man magadebelopar sang sakit nga leptospirosis pareho sang baka, ido, kabayo, kanding kag karnero. Ang mikrobyo nga *leptospira* nagakabuhi sa *kidney* sang tigdala sini. Kon ang mikrobyo nga ara sa ihi kag tae sang apektado nga hayop makaimpon sa tubig baha ukon duta kag makasulod sa lawas paagi sa mga pilas, ilong, bibig, mata, dalunggan kag kinatawo pareho sang pakighilawas ukon pagpatiti sang bata sa apektado nga iloy.

Ang leptospirosis mabatyagan ang sintoma 5 tubtob 14 ka adlaw halin nga ang mikrobyo sini makaepekto sa lawas sang tawo. May 2 tubtob 30 ka adlaw naman ang pagtubo sini.

Duha ka klase sang *leptospirosis*: ang malala kag indi malala.

Mga sinyales sang indi malala nga *leptospirosis*:
1. Sakit ang ulo, nagahilanat kag ginpanugnawan
2. Nagalupot kag nagapalanuka
3. Ginaubo, nagpalangdalag, pagpula sang mata
4. Pagpalanakit sang kaunuran ilabe na ang ubos nga parte sang likod kag bitog-bitog sa panit

Mga sinyales sang malala nga *leptospirosis*
1. Grabi nga pagpalangapoy sang lawas, dasig nga pagpitik sang kurason
2. Pagpalanakit sang kaunuran, masami nga nagakalipungan, pagdugo sang ilong
3. Pagpalanakit sang dughan, nagahapo, pagkadula sang gana magkaon, nagapalangdamol ang mga kamot kag tiil
4. Indi mahangpan nga pagnubo sang kilo, pagpangdalag, masami ginatuyo, nagapalangurog, taas nga hilanat
5. Sinsitibo sa sanag, pagtig-a sa liog, indi makontrol ang paghulag sa lawas, nagapalangluya nga haluson makaistorya
6. Nagapalanuka, dali mapikon, nagaubo nga may upod nga dugo

Mga komplikasyon sang leptospirosis:

Kon indi gilayon mabulong, pwede mag-padayon sa pagkaguba sang *kidney*, pagdugo sang baga, *meningitis*, sakit sa *respiratory system* kag pagkapatay.

Pamaagi sa pagbulong:

Ang sakit nga ini pwede mabulong sa *antibiotic* pero kon may mga sintomas nga pareho sa nasambit sa ibabaw, pinakamaayo nga magpakonsulta sa doktor para mahatagan sang nagakaigo nga bulong.

Paano ini malikawan:
1. Siguraduhon nga tinlo ang pagkaon kag ilimnon.
2. Siguruhon nga tinlo kag ginahugasan ang ginagamit pareho sang balunan, baso, kutsara kag suludlan sang tubig.
3. Likawan ang paglangoy ukon pag-ubog sa baha ilabi na kon may mga pilas.
4. Kon indi malikawan nga mag-ubog sa baha, magsuksuk sang butas kag indi maglakat nga nagatiniil, gilayon nga hugasan ang tiil sa tinlo nga tubig kag habonan.
5. Permi nga matinlo ang balay kag ang palibot.
6. Indi pagpabay-an nga maligo sa baha ang mga bata kay pwedeng makainom sila sang kontaminadong tubig baha.
7. Pagkatapos mag-uyat sang sapat, gilayon nga manghugas kag manghabon.
8. kag likawan nga uyatan ang patay nga sapat kon walay hapin ang kamot.

Mga acupuncture points para bulig sa pasyente:

Large Intestine 4, Large Intestine 11, Large Intestine 10, Pericardium 6, Lung 9, Heart 7, Stomach 36, Stomach 41, Spleen 6, Kidney 2, Kidney 3, Liver 3, Gall Bladder 20, Taiyang, Yentang AP